

Publicaties standpunten Kennisgroep Verzekeringsproducten goede zaak?

28-07-2023 | Door Kees van Oostwaard werkzaam bij
Fiscale Zaken Athora

Vanaf 1 april 2023 worden we verblijd met de publicatie van een groot aantal standpunten van de Kennisgroep Verzekeringsproducten en Assurantiebelasting (hierna KGV). De basisgedachte hierachter is prima: iedereen in het speelveld van verzekeringsproducten als startpunt dezelfde kennis. Maar zijn er wellicht ook nadelen?

In dit artikel bespreek ik een aantal van de gepubliceerde standpunten en plaats daarbij de nodige kanttekeningen.

Standpunten

Voor degenen die een (digitaal) abonnement hebben op de standpunten van de KGV (en andere kennisgroepen) is het inmiddels een vertrouwd beeld. De KGV publiceert de nodige standpunten. Dat is het gevolg van een reactie van de staatssecretaris van Financiën op Kamervragen waarin werd gevraagd om adviezen van kennisgroepen te publiceren.¹ De publicaties hanteren een vast stramien: eerst de aanleiding (een korte beschrijving van de casus), dan de gestelde vraag, vervolgens een antwoord en tot slot een beschouwing hoe de kennisgroep tot het antwoord is gekomen.

Nu vermoed ik dat die vragen lang niet altijd gesteld worden zoals gepubliceerd. Er zal een streven zijn naar eenduidigheid. Daarnaast mag een vraag niet herleiden zijn naar een specifieke situatie, persoon, etc. Dat is volkomen begrijpelijk. Interessant is dan de kwestie in hoeverre de gepubliceerde vraag dicht bij de gestelde vraag blijft, en daarmee in welke mate een antwoord op de oorspronkelijke vraag wordt gepubliceerd. Het is aan de vragensteller om hier scherp op te zijn. Iemand die de vraag niet heeft gesteld, weet niet in hoeverre de vraag is aangepast.

¹ [Brief staatssecretaris van Financiën, 21 oktober 2022, kenmerk 022-0000258236](#)

Gepubliceerde standpunten

Zoals hiervoor al opgemerkt heeft de KGV niet stilgezeten en veel standpunten gepubliceerd.²

Op 1 april 2023 - de beoogde startdatum van de publicaties - waren dat er 20. Vanaf die datum waren dat 17 standpunten. Dat levert het volgende overzicht op:

Kenmerk	Titel	Datum
KG:070:2022:14	Gedeeltelijke afkoop Pre-Brede Herwaarderinglijfrente	9 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)
KG:070:2022:4	Overgaan van het recht op de resterende termijnen van een lijfrenterekening middels een legaat naar goed doel	10 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)

² Ontleend aan <https://kennisgroepen.belastingdienst.nl/category/inkomstenbelasting/>

KG:070:2022:5	Looptijd levenslange nabestaandenlijfrente van de echtgenote wijzigen in een tijdelijke	10 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)		mogelijk?	
KG:070:2023:1	Samenwonende ex-gehuwden en aftrekbaarheid alimentatie	10 maart 2023 (laatste update 28 maart 2023)	KG:070:2022:12	Studiebeurs aan buitenlandse studenten	20 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)
KG:070:2022:8	Looptijd bancaire oudedagslijfrente in geval van wijziging AOW-gerechtigde leeftijd	10 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:11	Fiscale behandeling compensatie aan (gewezen) partner bij afkoop of omzetting pensioen in eigen beheer in een oudedagsverplichting	23 maart 2023 (laatste update 29 maart 2023)
KG:070:2022:9	Jaar- en reserveringsruimte: Kan AOW-franchise in de jaar- en reserveringsruimte naar beneden worden bijgesteld wegens lagere rechten voor AOW-uitkering in verband met verblijf in buitenland?	10 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:20	Te hoge inleg op lijfrenterekening/ lijfrentebeleggingsrecht binnen drie maanden bij instelling gemeld en behaald rendement	23 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)
KG:070:2022:10	Vragen en antwoorden over een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht waarvan de rekeninghouder van de termijnen vóór de uitkering van de laatste termijn overlijdt; recht op niet uitgekende termijnen vaststellen voor de nabestaanden	10 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:1	Lijfrenterekening en uitbetalen van het tegoed aan niet-natuurlijk persoon	27 maart 2023
KG:070:2022:2	Toedeling lijfrenterekening in uitkerende fase na overlijden rekeninghouder	14 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:3	Ingegane oudedagsverplichting en omzetting in lijfrenterekening: minimale uitkeringsduur	27 maart 2023
KG:070:2022:16	Pre-Brede Herwaarderingslijfrente na overlijden naar goed doel	14 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:6	Uiterste ingangsdatum als de opbouw fase van de lijfrente eindigt 5 jaar na de AOW-leeftijd	27 maart 2023
KG:070:2022:17	Waardering verzekeringen in box 3 bij faillissement verzekeraar	16 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:7	Lijfrenterekening en bonus bij minimale inleg	27 maart 2023 (laatste update 30 juni 2023)
KG:070:2022:19	Aftrekbare onderhoudsverplichting bij verrekening van een lijfrenterekening bij echtscheiding vanwege een periodiek verrekenbeding	16 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2022:13	Afstorten van een nog in de oprentingsfase verkerende oudedagsreserve en/of stakingswinstlijfrente naar een lijfrenterekening	27 maart 2023
KG:070:2022:15	Ingegane oudedagsverplichting en overlijden: is aankoop van een nabestaandenlijfrente fiscaal geruisloos	16 maart 2023 (laatste update 27 maart 2023)	KG:070:2023:2	Vervreemden/splitsen van een kapitaalverzekering eigen woning/spaarrekening eigen woning in het kader van echtscheiding	6 april 2023
			KG:070:2023:5 ³	Maximale uitkeringsperiode lijfrenterekening/lijfrentebeleggingsrecht	20 april 2023
			KG:070:2023:3 ⁴	Genieter van termijnen uit lijfrenterekening	25 april 2023

³ [Zie kort bericht in Financieel Actief](#)

	ning/lijfretebeleggingsrecht overlijdt voordat eerste termijn is uitgekeerd			staande lijfrente in de eigen besloten vennootschap	
KG:070:2023:4	Overschrijding wettelijke termijn en uiterlijk tijdstip ingaan uitkeringen tijdelijke oudedagslijfrente	25 april 2023	KG:070:2023:17	Pre-Brede Herwaarderingslijfrente en aankopen lijfrente met een derde als begunstigde	4 juli 2023
KG:070:2023:6 ⁵	Jaarruimte en de te hanteren nettofactor bij de imputatie van het nettopensioen	1 juni 2023	KG:070:2023:18	Toepassing wettelijke termijn bij overlijden gerechtigde in diens wettelijke termijn	4 juli 2023
KG:070:2023:7	Bemiddelingskosten bij een directe ingaande lijfrente	8 juni 2023	<p>Het is niet in een oogopslag duidelijk maar het standpunt met kenmerk KG:070:2022:18 ontbreekt in het overzicht. De complete teksten van de standpunten zijn opgenomen in een naslagwerk op de website van Financieel Actief. Deze zal met nieuwe standpunten worden bijgewerkt. Het voert uiteraard te ver om al deze standpunten in deze bijdrage te bespreken. Daarom een greep uit de recente publicaties in het totale overzicht.</p> <p>Toegestane einddatum overbruggingslijfrente⁶</p> <p>De beschreven casus gaat over een belastingplichtige met een aanspraak bij een verzekeraar op een lijfrente waarvoor na 31 december 2005 geen premies zijn voldaan. De belastingplichtige wil de aanspraak aanwenden voor een overbruggingslijfrente⁷. Het is de bedoeling om de termijnen te laten eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 60 jaar bereikt.</p> <p><i>Gestelde vragen⁸</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Is het in de volgende situaties toegestaan dat de einddatum van de lijfrentetermijnen ligt in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 60 jaar bereikt? <ol style="list-style-type: none"> A. De belastingplichtige heeft één pensioenregeling waarbij de pensioeningangsdatum op 60 jaar staat. 		
KG:070:2023:8	Studiebeurs op grond van overeenkomst met een bedrijf: belast als periodieke uitkering?	8 juni 2023			
KG:070:2023:9	Spaarrekening eigen woning: gevolgen van compensatie bij het uitfaseren van de gekoppelde effectenrekening	8 juni 2023			
KG:070:2023:10	Omzetten ingegane levenslange lijfrente in eigen beheer in een tijdelijke lijfrente na ingang AOW + vijf jaar	30 juni 2023			
KG:070:2023:11	Verkorten looptijd nabestaandenlijfrente en al verstreken uitkeringsduur	4 juli 2023			
KG:070:2023:12	Toegestane einddatum overbruggingslijfrente	4 juli 2023			
KG:070:2023:13	Studiebeurs ontvangen vanuit foundation en uitgekeerd via bedrijf: belast als periodieke uitkering?	4 juli 2023			
KG:070:2023:14	Aftrekbaarheid premies lijfrente meerderjarig invalide (klein)kind	4 juli 2023			
KG:070:2023:15	Pensioenaangroei overeenkomstig artikel 15, tweede lid, UBIB 2001	4 juli 2023			
KG:070:2023:16	Afkoop partneralimentatie met be-	4 juli 2023			

⁴ [Zie kort bericht in Financieel Actief](#)

⁵ [Zie kort bericht in Financieel Actief](#)

⁶ KG:070:2023:12

⁷ als bedoeld in artikel 10a.1 van de Wet inkomstenbelasting 2001

⁸ De vragen en antwoorden zijn letterlijk uit het standpunt overgenomen.

- B. De belastingplichtige heeft meerdere pensioenregelingen, waarbij bij één van de regelingen de pensioeningangsdatum op 60 jaar staat.
 - C. De belastingplichtige heeft één pensioenregeling waarbij de pensioeningangsdatum op 65 jaar staat, maar hij is voornemens de pensioeningangsdatum te zijner tijd te vervroegen naar 60 jaar.
2. Wat is het gevolg als de belastingplichtige, nadat de overbruggingslijfrente is ingegaan als bedoeld in situatie A, met de pensioenuitvoerder overeenkomt de pensioeningangsdatum alsnog uit te stellen?

Antwoorden

1. Voor situaties A en B is het toegestaan dat de einddatum van de lijfrentetermijnen ligt in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 60 jaar bereikt.
- Voor situatie C is het niet toegestaan dat de einddatum van de lijfrentetermijnen ligt in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 60 jaar bereikt; de einddatum van de lijfrentetermijnen mag op zijn vroegst liggen in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 65 jaar bereikt.
2. Op het moment dat een overeengekomen pensioeningangsdatum wordt gewijzigd, voldoet de overbruggingslijfrente niet meer aan de voorwaarden van artikel 3.125, eerste lid, onderdeel c, Wet IB 2001. Ingevolge artikel 3.133 Wet IB 2001 wordt de waarde van de lijfrente op dat moment aangemerkt als negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen en daarmee gerekend tot het belastbare inkomen uit werk en woning (box 1). In dat geval is revisierente verschuldigd op grond van artikel 30i van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Beschouwing KGV

De KGV geeft aan dat bij het ingaan van een overbruggingslijfrente moet worden beoordeeld of sprake is van een toegestane einddatum als bij het ingaan van de termijnen een einddatum van de termijnen wordt overeengekomen.

Artikel 3.125, eerste lid, onderdeel c, Wet IB 2001 (tekst 2005) geeft aan dat de termijnen van een overbruggingslijfrente moeten eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige de leeftijd van 65 jaar bereikt of in het jaar waarin hij een uitkering op

grond van een pensioenregeling gaat genieten⁹. De uitkeringsperiode van de overbruggingslijfrente mag daarnaast ook eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.¹⁰

In situaties A en B eindigen de lijfrentetermijnen in het jaar waarin de belastingplichtige een uitkering op grond van een pensioenregeling gaat genieten. Dat is fiscaal toegestaan, aldus de KGV.

In situatie C eindigen de lijfrentetermijnen in het jaar waarin de belastingplichtige 60 jaar wordt. Aangezien de belastingplichtige in dat jaar nog geen uitkering op grond van een pensioenregeling gaat genieten en ook niet de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt, is het in die situatie fiscaal niet toegestaan dat de lijfrentetermijnen eindigen in het jaar waarin de belastingplichtige 60 jaar wordt.

Commentaar

Naar mijn mening bieden de antwoorden weinig nieuws, of het moet zijn dat het voldoende is om slechts een pensioenregeling te hebben waarin de gewenste eindleeftijd is opgenomen. En de lezer zou geholpen zijn met de suggestie in situatie C dat vervroegen van de pensioendatum voordat de termijnen van de lijfrente ingaan een oplossing kan zijn.

Ook zou het helpen als meegenomen was dat een pensioenleeftijd van 68 jaar in een regeling betekent dat de overbruggingslijfrente in dat latere jaar dan de AOW-leeftijd mag eindigen. In de praktijk wordt nogal eens verondersteld dat alleen een eerdere pensioenleeftijd relevant is.

Verkorten looptijd nabestaandenlijfrente en al verstreken uitkeringsduur¹¹

In dit standpunt gaat het om een geval waarin de belastingplichtige een nabestaandenlijfrente ontvangt na het overlijden van haar dochter. De uitkeringen lopen al een jaar. Dertien jaar geleden heeft de belastingplichtige de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Het betreft een bancaire lijfrente en om die reden heeft deze een looptijd van 240 maanden (twintig jaar).¹² De uitkeringen vinden per half jaar achteraf plaats.

⁹ Overgangsrecht is geregeld in artikel 10a.1 Wet IB 2001

¹⁰ Op grond van de goedkeuring in het besluit van 21 juli 2022, nr. 2022-8234

¹¹ KG:070:2023:11

¹² artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel b, onder 2°, Wet IB 2001

Aangezien belastingplichtige al de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt, mag een nabestaandenlijfrente worden bedongen korter dan twintig jaar. In dit geval wil de belastingplichtige de ingegane nabestaandenlijfrente omzetten in een nabestaandenlijfrente met een kortere looptijd.

Gestelde vragen¹³

1. Mag bij de omzetting van de ingegane nabestaandenlijfrente in een nabestaandenlijfrente met een kortere looptijd rekening worden gehouden met de al verstreken uitkeringsduur?
2. Hoe lang moet de looptijd van de uitkeringen van de nieuwe nabestaandenlijfrente minimaal zijn?

Antwoorden

1. Nee.
2. De looptijd van de uitkeringen moet in deze situatie minimaal zeven jaar zijn.

Beschouwing KGV

Bij het antwoord op vraag 1 verwijst de KGV als toelichting naar artikel 3.134, eerste lid, Wet IB 2001. Daarin staat dat *“voorzover een lijfrente als bedoeld in de artikelen 3.124 en 3.125 wordt omgezet in een ander zodanig recht, wordt het tweede recht beschouwd als een voortzetting van het eerste.”*

Omzetting van een nabestaandenlijfrente in een andere nabestaandenlijfrente kan zonder fiscale gevolgen op grond van artikel 3.134, eerste lid, Wet IB 2001. Verder verwijst de KGV naar onderdeel 4.8 van het besluit van 16 mei 2019, nr. 2019-115021, en dan specifiek de laatste alinea. Daarin staat:

“Als sprake is van omzetting naar een ander type lijfrente worden eerdere uitkeringsjaren echter niet meegeteld, omdat de uitkeringsgrootheden van beide typen lijfrenten dan volstrekt ongelijksoortig zijn. Zo tellen de uitkeringsjaren na de AOW-gerechtigde leeftijd van een levenslange oudedagslijfrenteverzekering niet mee na de omzetting in een tijdelijke lijfrenterekening of een tijdelijk lijfrentebeleggingsrecht die een minimum looptijd kent van 5 jaren. Na de omzetting dient de tijdelijke lijfrente dus ten minste 5 jaren te lopen. Niet vereist is overigens dat de omzetting plaatsvindt

vóór het bereiken van de leeftijd die 5 jaar hoger is dan de AOW-gerechtigde leeftijd van de belastingplichtige. De oudedagslijfrente was immers al ingegaan vóór het bereiken van die leeftijd.”

De KGV is van mening dat in deze situatie sprake is van omzetting van een nabestaandenlijfrente met een looptijd van twintig jaar in een ander type nabestaandenlijfrente en dat daarom de eerdere uitkeringsjaren niet meetellen.

Voor de tweede vraag geeft de KGV aan dat op grond van artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel b, onder 2°, Wet IB 2001 de uitkeringsduur ten minste twintig jaar bedraagt, te verminderen met het aantal jaren tussen het tijdstip waarop de belastingplichtige de AOW-gerechtigde leeftijd heeft bereikt en het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn. Aangezien dertien jaar verstreken zijn na het bereiken van de AOW-gerechtigde leeftijd, moeten de uitkeringen nog zeven jaar lopen.

Commentaar

Dit lijkt me een voorbeeld van hoe het misschien niet bedoeld is. Deze casus is best specifiek. Een nabestaandenlijfrente door het overlijden van een dochter is - gelukkig - niet alledaags. Toch zal de KGV zich genoodzaakt hebben gezien dit vraag en antwoord te publiceren door de geldende toezegging.

Bij de constatering van de KGV dat sprake is van een omzetting in een 'ander type' nabestaandenlijfrente kan wellicht ook wel iets afgedongen worden.

Bemiddelingskosten bij een direct ingaande lijfrente¹⁴

De casus betreft een belastingplichtige die een direct ingaande lijfrente wil afsluiten. Bij veel uitvoerders kan een uitkerende lijfrente online worden afgesloten zonder advies. In dat geval moet de belastingplichtige een kennis- en ervaringstoets doen. Biedt een verzekeraar geen mogelijkheid voor een online kennis- en ervaringstoets., dan wordt de klant verwezen naar een deskundige voor het aanvragen van de direct ingaande lijfrente.

Gestelde vraag¹⁵

Zijn de bemiddelingskosten, die worden gemaakt voor bijstand door een deskundige, aftrekbaar?

¹³ De vragen en antwoorden zijn letterlijk uit het standpunt overgenomen

¹⁴ KG:070:2023:7

¹⁵ Vraag en antwoord zijn letterlijk uit het standpunt overgenomen

Antwoord

Ja.

Beschouwing KGV

Op grond van artikel 3.108 van de Wet IB 2001 kunnen kosten gemaakt voor de verwerving, inning en behoud van de uitkeringen aftrekbaar zijn. De KGV geeft aan dat deze kosten moeten worden onderscheiden van de niet-aftrekbare kosten tot verwerving van een bron van inkomen.

In de beschreven situatie moet de belastingplichtige een deskundige inschakelen, aangezien de lijfrente-aanbieder geen online kennis- en ervaringstoets biedt bij het afsluiten van een direct ingaande lijfrente. De kosten voor de deskundige moeten door de belastingplichtige worden gemaakt voor het afsluiten van de periodieke uitkeringen. Daarmee zijn het kosten ter verwerving van de lijfrente-uitkeringen die aftrekbaar zijn op grond van artikel 3.108 Wet IB 2001. Voorwaarde is dat deze kosten *“in hun totale omvang niet overtreffen wat gebruikelijk is”*.

Commentaar

Wellicht is dit het meest opmerkelijke standpunt uit het hiervoor opgenomen overzicht. We komen terecht in het grijze gebied tussen bemiddeling en advies. De woorden ‘bijstand door een deskundige’ bieden geen duidelijkheid hierover. En waar eindigt advies en start bemiddeling (of andersom)? In de door de KGV beschreven casus heeft de belastingplichtige geen keuze als hij voor een specifieke uitvoerder wil gaan: hij heeft dan de adviseur nodig. Maar stel dat de belastingplichtige een adviseur inschakelt terwijl de online kennis- en ervaringstoets beschikbaar is. Is dan geen aftrek mogelijk? Dat zou vreemd zijn, want niet iedereen haalt die toets. In de media wordt het standpunt ook aangegrepen om het standpunt breder te trekken in het kader van de Wet toekomst pensioenen.¹⁶ Het standpunt heeft dus zeker verduidelijking nodig, met duidelijke kaders.

¹⁶ Amweb, 21 juli 2023, “VFBO gaat steen in fiscale vijver gooien: ‘Wtp vereist aftrekbaar advies’”

Toepassing wettelijke termijn bij overlijden gerechtigde in diens wettelijke termijn¹⁷

In de voorgelegde vraag is sprake van een belastingplichtige die heeft een lijfrente heeft die in jaar $t=0$ de einddatum bereikt. Bij het bereiken van de einddatum is hij nog in leven. De belastingplichtige overlijdt daarna (maar nog wel in jaar $t=0$). Eind jaar $t=2$ ontvangt de verzekeraar/bank¹⁸ een e-mail van de opvolgende begunstigde met het verzoek de uitkering op haar eigen rekening te storten.

Vraag¹⁹

Is het verzoek binnen de wettelijke termijn van artikel 3.133, derde lid, van de Wet inkomstenbelasting 2001 (hierna: Wet IB 2001) ontvangen?

Antwoord

Ja. Na overlijden van de belastingplichtige begint een nieuwe wettelijke termijn, namelijk 31 december van het tweede kalenderjaar na de datum van het overlijden.

Beschouwing KGV

De KGV verwijst naar onderdeel 4.2.7 van het besluit van de staatssecretaris van Financiën van 16 mei 2019 en stelt dat op grond van de aldaar opgenomen tekst voor de opvolgende begunstigde voor de aan te kopen lijfrente sprake is van een nabestaandenlijfrente. En voor een nabestaandenlijfrente is de uiterste datum 31 december van het tweede kalenderjaar na de datum van overlijden²⁰, oftewel 31 december van jaar $t=2$.

Commentaar

Een praktische vraag met een praktisch antwoord. Het standpunt had in mijn ogen nog iets meer aan kracht kunnen winnen als aangegeven was dat de belastingplichtige ook nog in $t=1$ had kunnen overlijden. Onderdeel 4.2.7 van het besluit van de staatssecretaris maakt daar namelijk geen onderscheid in.

¹⁷ KG:070:2023:18

¹⁸ Over het algemeen kennen banken geen einddatum in de zin van een expiratedatum zoals bij verzekeringen. Uiteraard is er wel een wettelijke (fiscale) einddatum.

¹⁹ Vraag en antwoord zijn letterlijk uit het standpunt overgenomen

²⁰ artikel 3.133, derde lid, Wet IB 2001

Tegelijkertijd concludeer ik dat het antwoord op de vraag eigenlijk al staat in genoemd onderdeel van het besluit.

De (voorlopige) conclusie?

Openheid en een gelijk speelveld zijn een groot goed. Het publiceren van standpunten kan daar zeker aan bijdragen.

Kanttekening is dat de ene vraag in de praktijk vaker zal spelen dan de andere vraag. Ook is er minder toegevoegde waarde als het antwoord in andere bewoordingen is terug te vinden in een besluit.

Grote vraag blijft wel: wanneer leidt een vraag aan de KGV tot een te publiceren standpunt en wanneer is de casus dusdanig dat alleen de vragensteller een antwoord krijgt?

Slotopmerking

De in de toekomst nog te publiceren (en de reeds gepubliceerde) standpunten zullen in de toekomst ook tot commentaar leiden. In Financieel Actief zal daar dan ook aandacht aan worden besteed.

